

Поради батькам

Роль сім'ї в розвитку мовлення дитини

Фізичне, психічне та інтелектуальне виховання дитини починається в ранньому дитинстві. Усі навички, в тому числі правильного мовлення, формуються в сім'ї. Мовлення дитини формується на прикладі мовлення рідних та близьких їй людей: матері, батька, дідуся, бабусі, старших сестер та братів. Існує думка про те, що мовлення дитини розвивається самостійно, без спеціального втручання та допомоги дорослих, начебто дитина сама, поступово оволодіває правильною вимовою. Насправді ж, невтручання в процес формування дитячого мовлення, майже завжди стає причиною відставання в розвитку. Мовленнєві недоліки, що з'явилися в дитинстві, з великими труднощами переборюються в наступні роки. Саме тому важливо, щоб у родині були створені умови для формування мовлення дитини, починаючи з раннього віку. Дуже важливо, щоб маля чуло правильне, чітке мовлення, на прикладі якого формуватиметься його особисте.

Недоречно і навіть небажано говорити з малюком його ж мовою, повторюючи спотворені слова (дитина часто чує «диви» замість «дивись», «маєнький» замість «маленький», «мольоцько» — «молочко» тощо), це може гальмувати розвиток мовлення.

Особливо чітко потрібно вимовляти незнайомі, нові для дитини, а також багатоскладові слова. Звертаючись безпосередньо до дитини, ви спонукаєте її до відповіді, а вона уважно прислухається до вашого мовлення.

Батьки повинні привчати дитину дивитися прямо на того, хто говорить, тоді вона полегшено перейме правильну артикуляцію.

Причини затримки мовлення

Перша причина. Домінування процесу розуміння мовлення співрозмовників пригнічує процес активної мовленнєвої діяльності дитини. Вона здатна показати рукою, вказати поглядом, поворотом голови безліч речей, про які її запитують, правильно виконати вказівки дорослого. А той очікує від неї появи перших слів, покладаючись на те, що вона розуміє їх, і не переймаючись потребою створення ситуацій предметної дії. Коли малюк активний у різних життєвих проявах, зацікавлено та з розумінням слухає дорослого, то зрештою він заговорить. Це, найімовірніше, буде «прорив» мовленнєвої активності, що приємно здивує тих, хто поруч із ним.

Друга причина. Етапи оволодіння дитиною словами-назвами тривалий час є незмінним. Дорослі просто називають предмети та об'єкти, які викликають у неї інтерес, і зовсім не пояснюють їхніх ознак та властивостей, не показують, як можна діяти з ними. Розповіді, бесіди, читання творів художньої літератури, спільні ігри з малюком лише поодинокі.

Третя причина. Батьки вважають, що прояви їхньої любові забезпечать повноцінний мовленнєвий розвиток дитини, і вживають лагідні слова до неї протягом перших двох років. Вони не усвідомлюють, що суто емоційне спілкування (як вид діяльності) має домінувати значно коротший відтинок часу.

Четверта причина. Велика кількість іграшок, яких у дитини стає дедалі більше, захоплює її. Дитині досить звичайного маніпулювання ними, причому вона проявляє лише звукову активність. Задоволені й дорослі, вважаючи, що малюк уже здатний бавитися сам, не набридає їм, і що з окремих звуків неодмінно вийдуть слова.

П'ята причина. Поява дитячих слів — цілком закономірний процес. Дитина ще не здатна вимовити слово так, як воно звучить в устах дорослого. Розвиненість м'язів її артикуляційного апарата ще не досконала, що й призводить до спотворення, заміни, пропусків звуків. Дитячий же варіант слова розчулює, захоплює дорослих і вони, щоб продовжити свій емоційний стан чи викликати таку саму втіху у знайомих чи родичів, вживають це слово у власному мовленні. Тож дитина має спотворений зразок для наслідування і не відчуває потреби в удосконаленні своєї звуковимови.

Шоста причина. «Зчитуючи» жести, звукокомплекси, міміку дитини, батьки розуміють усе це й ураз задовольняють її потреби. Отже, для неї не актуалізується потреба докладати мовленнєвих зусиль.

Сьома причина. Дорослі переважно доглядають за малюком, а мовленнєвому спілкуванню з ним не надають належного значення та ваги. Його голосові реакції залишаються поза увагою й без відповіді, стимулу до їх активізації та розвитку немає. Отже, збіднене мовленнєве середовище перешкоджає мовленнєвому зростанню дитини. Але ж вона не має іншого способу навчитися говорити, як лише наслідуючи мовлення дорослих.

Консультація «Роль батьків у розвитку мовлення дітей»

«Найбільше і найдорожче добро кожного народу – це його мова». Панас Мирний Мовлення є основним засобом спілкування. С. Аксаков писав: « Слово є перша ознака свідомого, розумного життя. Слово є відтворення усередині себе світу». Відтворення це йде все життя, але особливо інтенсивно – у перші роки життя. І дуже важливо допомогти дитині якомога успішніше оволодіти прекрасним даром. Дитина повинна чути правильну, виразну, багату мову. Без помилок і недоліків. Наявна двомовність нашого середовища може позначитися на мовленні дитини або позитивно, або негативно. Якщо дорослі, які її оточують, говорять чистою, правильною мовою, вона перейме це від них, а якщо спотвореною, перевантаженою грубими формами висловлювань, жаргонізмами – відповідний буде й результат. Проте самого наслідування і запам'ятовування для оволодіння умінням говорити не досить. Потрібна цілеспрямована послідовна робота з розвитку усного мовлення. Отже, щоб запобігти виникненню «суржику», батьки мають демонструвати дітям зразки правильного мовлення. Ви, батьки, повинні не просто володіти українською

мовою. А бути провідником національної культури: знати і любити народну творчість, звичаї, традиції, особливості свого краю і передавати це своєму малюкові. Мова дорослого має бути доброзичлива, м'яка, лагідна, емоційна й виразна, звучати плавно й мелодійно. Важливі своєчасні міміка, жести, рухи. І головне – якщо діти бачитимуть, що батьки говорять українською мовою з внутрішньої потреби, а не примусово, вони наслідуватимуть їх. Дитині нелегко заговорити одразу українською мовою, якщо навколо вона постійно чує російську або змішану, а значить, потрібні особливий такт, терпіння, спостережливість, сімейне читання, вивчення римованих творів, прослуховування пісень, казок, перегляд фільмів для дітей. Слід відразу помітити появу говоріння, заохотити малого. І ще – процес оволодіння українською мовою досить тривалий, тому не треба постійно виправляти помилки, виказувати за це. Щирий, довірчий, невимушений характер розмови викликатиме у дитини бажання говорити українською мовою.

Рідна мова відіграє унікальну роль у становленні мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку. К. Ушинський назвав рідну мову «Цвітом духовного життя нації», порівняв її з квіткою, яка ніколи не в'яне і вічно розвивається.

Опанування рідної мови, рідного слова починається з раннього дитинства, сім'ї, серед близьких і рідних дитині людей, а вдосконалення триває в дошкільних навчальних закладах, школі і упродовж усього життя.

Отже, рідна мова є загальною основою навчання і виховання дітей. Оволодіння рідною мовою як засосом пізнання та способом людського спілкування є найважливішим досягненням дошкільного дитинства.

Роль батьків у розвитку мовлення дітей.

Мовлення є основним засобом спілкування. Думаю, не потрібно нікому довго пояснювати, який важливий для людини дар слова. С. Аксаков писав: « Слово є перша ознака свідомого, розумного життя. Слово є відтворення усередині себе світу». Відтворення це йде все життя, але особливо інтенсивно – у перші роки життя. І дуже важливо допомогти дитині якомога успішніше оволодіти прекрасним даром.

Але дитина повинна чути правильну, виразну, багату мову. Без помилок і недоліків.

Наявна двомовність нашого середовища може позначитися на мовленні дитини або позитивно, або негативно. Якщо дорослі, які її оточують, говорять чистою, правильною мовою, вона перейме це від них, а якщо спотвореною, перевантаженою грубими формами висловлювань, жаргонізмами, - відповідний буде й результат. Проте самого наслідування і запам'ятовування для оволодіння умінням говорити не досить. Потрібна цілеспрямована послідовна робота з розвитку усного мовлення. Отже, щоб запобігти виникненню «суржик», батьки мають демонструвати дітям зразки правильного мовлення.

Ви, батьки, повинні не просто володіти українською мовою. А бути провідником національної культури: знати і любити народну творчість, звичаї, традиції, особливості свого краю і передавати це своєму малюкові. Мова дорослого має бути доброзичлива, м'яка, лагідна, емоційна й виразна, звучати плавно й мелодійно. Важливі своєчасні міміка, жести, рухи. І головне – якщо діти бачитимуть, що батьки говорять українською мовою з внутрішньої потреби, а не примусово, вони наслідуватимуть їх.

Дитині нелегко заговорити одразу українською мовою, якщо навколо вона постійно чує російську або змішану, а значить, потрібні особливий такт, терпіння, спостережливість, сімейне читання, вивчення римованих творів, прослуховування пісень, казок, перегляд фільмів для дітей. Слід відразу помітити появу говоріння, заохотити малого. І ще – процес оволодіння українською мовою досить тривалий, тому не треба постійно виправляти помилки, виказувати за це. Щирий, довірчий, невимушений характер розмови викликатиме у дитини бажання говорити українською мовою.

Правила, яких потрібно дотримуватися батькам під час спілкування з дітьми.

1. Бажано, щоб дитина чула літературну мову в сім'ї, тому що мова дитини розвивається шляхом наслідування мови людей, які її оточують. Мова батьків, усіх членів сім'ї – це перший зразок, який наслідує дитина. Навіть якщо Ви мовчазні від природи – все одно постійно говоріть з малюком.
2. Супроводжуйте свої дії словами! Але не говоріть у порожнечу – дивіться малюку в очі. Це особливо важливо, якщо Ваш малюк надто активний і постійно рухається.
3. Завжди підтримуйте прагнення дитини до спілкування, вислуховуйте її уважно, не обривайте. Відповідайте на всі питання спокійно, неквапливо, чітко, виразно, голосом середньої сили, правильно виголошуйте звуки і слова – це допоможе малюку швидше опанувати правильну вимову.
4. Шануйте дитину! Давайте їй можливість чути себе і Вас. Під час розмови намагайтеся вимкнути телевізор, радіо тощо.
5. Ніколи не сюсюкайте з дитиною і не відтворюйте неправильну мову дитини.
6. Говоріть повільно, простими словами, короткими фразами, витримуйте паузи між фразами, тоді й діти, наслідуючи Вашу мову, навчаться правильно говорити.
7. Постійно читайте дитині добрі вірші, казки, розповіді, перечитуйте їх декілька разів, діти краще сприймають знайомі тексти.

Не вимушуйте дитину вивчати довгі вірші, не перевантажуйте мовним матеріалом.

9. Чітко називайте нові предмети та їх ознаки, спонукайте дитину до обстеження предмета.

10. Особливу увагу приділяйте розвитку дрібної моторики, бо вона безпосередньо пов'язана з розвитком мови. Ліплення, малювання, ігри з дрібними предметами – усе це допоможе мові, а в майбутньому – в опануванні письма.

Рівень розвитку дрібної моторики – один з показників готовності дитини до шкільного навчання, адже рівень розвитку мовлення прямо залежить від ступеня сформованості тонких рухів пальців рук. Зазвичай, якщо рухи пальців розвинені відповідно до віку, то й мовленнєвий розвиток – у межах вікової норми. Якщо ж розвиток рухів пальців відстає, то затримується і розвиток моторної сторони мовлення, хоча загальна моторика при цьому може відповідати нормі. На жаль, не всі батьки знають про таку взаємозалежність, а тому часто втрачають можливість вчасно допомогти дитині уникнути проблем у мовленнєвому розвитку.

Багато батьків розуміють необхідність розвитку малюка від народження і з великим інтересом займаються з дітьми. Але щоб заняття були ефективними, а малюк отримував від них задоволення, вони завжди мають бути цікавими, веселими і обов'язково відповідати віку малюка.

Кожному з нас доводилося зустрічати дітей чотирьох – п'яти років, які тримають ложку в кулаці, не вміють правильно тримати пензлик чи олівець, користуватися ножицями, іноді не можуть застібнути гудзики, зашнурувати черевики, зав'язати шарф тощо.

Не секрет, що деяким батькам простіше посадити дитину перед телевізором або за комп'ютер, включивши повнометражний мультфільм або поставивши гру на годинку, щоб дитина не відволікала від розмов по телефону з подругою або інших дорослих справ. Лише деякі батьки визнають той факт, що їм важко спокійно чекати, поки їхня дитина самотійно зашнурує черевики, застібне всі маленькі гудзики на сорочці, доїсть кашу тощо. Тому вони купують замість черевиків зі шнурками черевики на липучках, замість сорочки – светр на блискавці, самі годують дитину, щоб звільнити час для інших справ. Мало хто з батьків замислюється над тим, що така економія часу позбавляє їхню дитину змоги розвивати рухи пальців рук, а отже, і поліпшувати якість мовлення.

Вплив дрібної моторики на здатність дитини вчитися

Результати досліджень учених, практичний досвід дефектологів, логопедів свідчать, що останнім часом у дітей помітно знизився рівень розвитку тонких рухів пальців рук і, на жаль, зросла кількість дітей із затримкою мовленнєвого та психічного розвитку. Фахівці встановили, що у більшості дітей із загальним недорозвиненням мовлення пальчики малорухливі, їхні рухи неточні, неузгоджені, нескоординовані. Таким дітям складно переключитися з виконання одного руху на інший.

На жаль, про проблеми з координацією рухів і дрібного моторикою у дитини батьки дізнаються лише у період підготовки дитини до школи або вже у шкільному віці, коли дитина під час навчання починає відставати від однолітків, не встигає за програмою. При цьому навантаження на дитину значно зростає, адже, крім засвоєння нової інформації, ще доводиться вчитися утримувати ручку в неслухняних пальцях. Але такі проблеми можна попередити, якщо вчасно виявити відставання у розвитку координації рухів і дрібної моторики у дитини. При правильно спланованій корекційній роботі можна виправити ситуацію ще у дошкільному віці.

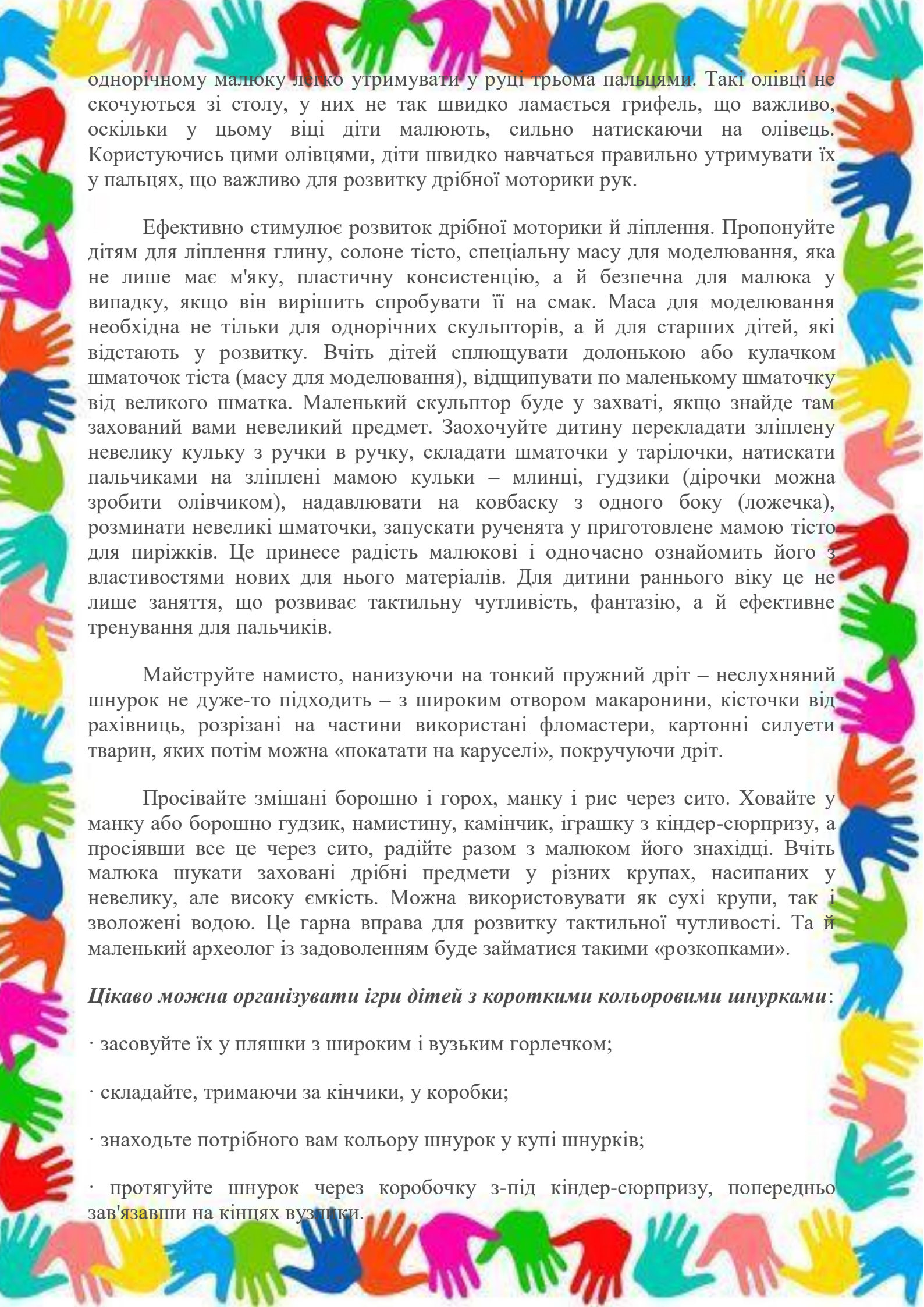
Варто пам'ятати, що мовленнєві області у корі великих півкуль головного мозку формуються під впливом збільшення імпульсів, які інтенсивно йдуть від пальців рук. Дрібна моторика безпосередньо пов'язана з мовленням і позначається не лише на його розвитку, а й сприяє запобіганню та усуненню можливих мовленнєвих порушень. Крім того, безпосередньо впливає на здатність дитини вчитися – що «розумніші» руки, то розумніший малюк.

На думку доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента Російської Академії Освіти Маріонілли Кольцової, є всі підстави розглядати кисть руки як орган мовлення.

Значення раннього віку для розвитку майбутньої особистості.

Руки – інструмент тонкий, і «настроюються» вони протягом тривалого часу. Тому починати роботу з розвитку рухів рук малюка потрібно від народження. Адже дитина і у віці немовляти, і особливо у ранньому віці, має величезний потенціал для формування майбутньої особистості, зокрема її інтелектуального розвитку. Саме у ранньому віці малюк може багато здобути, але і багато втратити. Слід зауважити, що втрати цього періоду з віком компенсуються важче, а здобутки залишаються на все життя.

Одним з улюблених занять дітей раннього віку є образотворча діяльність. Кожна дитина любить і по-своєму вміє малювати. Дітей раннього віку слід вчити малювати широким пензлем товщиною в палець, восковими олівцями, кольоровою крейдою. Дуже зручними є тригранні олівці у дерев'яному корпусі діаметром близько одного сантиметра з м'яким товстим грифелем, які

однорічному малюку легко утримувати у руці трьома пальцями. Такі олівці не скочуються зі столу, у них не так швидко ламається грифель, що важливо, оскільки у цьому віці діти малюють, сильно натискаючи на олівець. Користуючись цими олівцями, діти швидко навчаться правильно утримувати їх у пальцях, що важливо для розвитку дрібної моторики рук.

Ефективно стимулює розвиток дрібної моторики й ліплення. Пропонуйте дітям для ліплення глину, солоне тісто, спеціальну масу для моделювання, яка не лише має м'яку, пластичну консистенцію, а й безпечна для малюка у випадку, якщо він вирішить спробувати її на смак. Маса для моделювання необхідна не тільки для однорічних скульпторів, а й для старших дітей, які відстають у розвитку. Вчіть дітей сплющувати долонькою або кулачком шматочок тіста (масу для моделювання), відщипувати по маленькому шматочку від великого шматка. Маленький скульптор буде у захваті, якщо знайде там захований вами невеликий предмет. Заохочуйте дитину перекладати зліплену невелику кульку з ручки в ручку, складати шматочки у тарілочку, натискати пальчиками на зліплені мамою кульки – млинці, гудзики (дірочки можна зробити олівчиком), надавлювати на ковбаску з одного боку (ложечка), розминати невеликі шматочки, запускати рученята у приготовлене мамою тісто для пиріжків. Це принесе радість малюкові і одночасно ознайомить його з властивостями нових для нього матеріалів. Для дитини раннього віку це не лише заняття, що розвиває тактильну чутливість, фантазію, а й ефективне тренування для пальчиків.

Майструйте намисто, нанизуючи на тонкий пружний дріт – неслухняний шнурок не дуже-то підходить – з широким отвором макаронини, кісточку від рахівниць, розрізані на частини використані фломастери, картонні силуети тварин, яких потім можна «покатати на каруселі», покручуючи дріт.

Просівайте змішані борошно і горох, манку і рис через сито. Ховайте у манку або борошно гудзик, намистину, камінчик, іграшку з кіндер-сюрпризу, а просіявши все це через сито, радійте разом з малюком його знахідці. Вчіть малюка шукати заховані дрібні предмети у різних крупах, насипаних у невелику, але високу ємкість. Можна використовувати як сухі крупи, так і зволожені водою. Це гарна вправа для розвитку тактильної чутливості. Та й маленький археолог із задоволенням буде займатися такими «розкопками».

Цікаво можна організувати ігри дітей з короткими кольоровими шнурками:

- засовуйте їх у пляшки з широким і вузьким горлечком;
- складайте, тримаючи за кінчики, у коробки;
- знаходьте потрібного вам кольору шнурок у купі шнурків;
- протягуйте шнурок через коробочку з-під кіндер-сюрпризу, попередньо зав'язавши на кінцях вузлики.

Жодного малюка не залишайте байдужим такі заняття.

Розкручуйте і закручуйте пробки, вкладайте різноколірні пластикові стаканчики один в один, переливайте воду в різний посуд, переносьте ложкою, маленькою пластмасовою чашкою тощо. Виловлюйте з води руками, ложкою, ситечком порожні і наповнені коробочки від кіндер-сюрпризів, коркові пробки, м'ячики для гри у пінг-понг, діставайте з дна посудини варені перепелині яйця, латексні м'ячики.

Продовжуйте робити дітям масаж пальців. Деякі фахівці радять використовувати для цього плетені різноколіорові кільця із дроту. Прокочуючи таке кільце вгору-вниз по пальцю, діти роблять рівномірний масаж пальців рук. Для мовленнєвої зони руки (зона від долоні до ліктя з тильної і бічної сторони) можна також використовувати кільце, але більшого розміру.

Використовуйте в іграх з дітьми різні пальчикові ігри.

Уже в три – чотири роки можна дати дитині прищіпки, різноколіорові великі скріпки, але обов'язково під вашим контролем. Спочатку малюк вчиться лише знімати прикріплені вами скріпки, прищіпки, а потім вже і прикріплювати їх самостійно, адже такі дії потребують досить розвиненої координації рухів і сили. Скріпки і прищіпки можна прикріплювати до краю коробки з-під цукерок, а можна до будь-якої фігури, вирізаної зі щільного пакувального картону. Так можна зробити гаряче і тепле сонечко (жовте і червоне кола з картону), веселе і сумне личко (біле і синє кола з картону), новорічну ялинку з іграшками, дерево з листочками, рибку, їжачка, бабку, метелика, зелену травичку, святковий торт зі свічками тощо.

Перебираючи крупу і горох, сортуючи квасоллю за кольором, гудзики за величиною або за кількістю дірочок у них, розкладаючи у тарілки різні за формою макаронні вироби, за величиною камінці, каштани, жолуді, листочки, нанизуючи на тонкий шнурок гудзики, макарони, намистинки, сушки, кісточки від старих рахівниць або з'єднуючи різноколірні скріпки у ланцюжок, роблячи намисто для мами, малюк буде розвиватися у мовленнєвому відношенні швидше і краще, ніж діти, мами яких недостатньо приділяли уваги тренуванню тонких рухів пальців рук. Подібне тренування в ігровій формі дає змогу прискорити дозрівання мовленнєвих зон кори головного мозку на 2—2,5 місяці, а це для дитини не малий срок. Систематичні тренування дрібних рухів кисті руки опосередковано впливають і на розвиток мислення, уваги, пам'яті малюка. Те, що малюкові вдалося зробити за допомогою власних пальчиків, є для нього найбільшим досягненням, що приносить задоволення, дає енергію.

Не забувайте хвалити малюка! Захоплюйтесь його здібностями!

Але не перетворюйте успіхи малюка на привід продемонструвати перед знайомими його надзвичайні здібності. Любіть малюка за всі його досягнення і попри невдачі. І не забувайте народну мудрість: «Дитячко – що тісто: як замісив, таке і виросте».

Консультація для батьків на тему: ” Мовлення дорослих – приклад для дітей”

Успіх мовленнєвого розвитку дитини насамперед залежить від мовлення дорослих і, зокрема, батьків. Дитина навчається говорити завдяки слуху і здібності до наслідування. Відомо, що дитина дошкільного віку легко наслідує неправильну вимову дорослих, переймає місцеву говірку, діалектизми, вульгаризми.

Дитина швидше навчиться правильно говорити, якщо чути навколо себе правильну літературну мову дорослих. У розвитку мовлення дітей надзвичайно важливу роль відіграє добрий слух. Батьки мають берегти слух дитини, стежити за станом слухового органу.

Поради батькам

- Стежте за мовленням дітей, своєчасно виправляйте недоліки.
- Пам'ятайте, що ваше мовлення є взірцем для наслідування, тому воно має бути завжди правильним.
- Правильне мовлення – запорука успішного навчання в школі.

Використовуйте кожну вільну хвилину для розмови з дитиною.

- Пам'ятайте, що головними й провідними співрозмовниками в родині є мати, батько, дідусь чи бабуся.
- Запропонуйте дитині змагання «Чия казка краща?», «Чия розповідь краща?» з участю всіх членів сім'ї.
- Не забудьте записати в зошит чи на магнітофон розповіді і казки вашої дитини.
- Постійно стежте за правильністю мовлення дітей.
- Своєчасно виправляйте граматичні помилки.
- Не втручайтесь у дитячі розповіді, спочатку вислухайте дитину, а потім виправляйте помилку.
- У двомовних сім'ях завжди звертайте увагу на те, якою мовою говорить ваша дитина, виправляйте помилки двомовності.
- Не повторюйте за дитиною неправильної вимови звуків.
- Розмовляйте з дитиною, правильно вимовляючи слова.
- Своєчасно виправляйте неправильну звуковимову дитини.
- Якщо мовлення вашої дитини нечітке і незрозуміле для оточення, зверніться до вчителя-логопеда.
- Вірші, чистомовки, скоромовки стануть надійними помічниками у вихованні правильного і виразного мовлення вашої дитини

Пам'ятка. Розвиваймо мовлення разом

Поради вчителя-логопеда

Дитину від народження оточує світ звуків, яким вона починає цікавитися уже в молодшому дошкільному віці. Важливо якомога раніше навчити дитину правильній вимові, умінню помічати та виправляти мовленнєві помилки, а значить, розвивати культуру мовлення малюка.

Щоб навчитися чисто та правильно розмовляти дитина повинна добре чути мову, що звучить навколо неї.

Як розвивати мовлення дитини?

1. Спілкуйтесь з дитиною якомога більше, коментуйте свої дії, детально розповідайте про предмети, які оточують її.
2. Збагачуйте словниковий запас малюка новими словами, пояснюючи їх.
3. Розмовляйте з дитиною повільно, грамотно і чітко, ні в якому разі не „сюсюкайте”.
4. Спонукайте дитину до мовлення, ставлячи їй запитання, поступово ускладнюйте їх.
5. Коли малюк говорить, виправляйте його мовленнєві помилки лише після того, як він закінчить фразу.
6. Багато читайте дитині, вчіть її переказувати, разом вивчайте вірші, складайте цікаві історії за малюнками.
7. Виконуйте вправи для пальчиків, малюйте олівцями й фарбами, грайте мозаїкою, кубиками чи пазлами. Процес розвитку мовлення стимулює дрібна моторика рук:

* **ліпка з різних матеріалів (тісто пластилін).** Окрім творчого самовираження, дитина розвиває гнучкість а рухливість пальців.

* **мозаїка.** При складанні різноманітних ігор-мозаїк розвиваються кмітливість і творчі здібності.

* **пазли.** Яскраві малюнки розвивають увагу, кмітливість, зір і дрібну моторику рук.

* **ігри з гудзиками та намистинками.** Нанизування на нитку намистинок, застібання гудзиків, перебирання пальцями намиста – прості і корисні вправи для розвитку дрібної моторики рук.

* **ігри та гімнастика для пальців.** Ці ігри сприяють всебічному розвитку дитини. Пальчикові вправи з віршами сприяють нормалізації темпу, ритму, чіткості і точності мовленнєвих рухів, складової структури слова.

* **ігри з крупами.** Нехай дитина перебирає перемішані горох і квасоллю, а потім і більш дрібні крупи, пересипає їх з однієї посудини в іншу, розтирає в руках.

8. Грайте в ігри для розвитку фонематичного слуху:

«**Впіймай звук**». Дорослий промовляє ряд слів. Якщо дитина почує слово із звуком [ж], треба плеснути в долоні, якщо не чує, ховає руки за спину. Вимовляються слова, наприклад: «жук», «жаба», «небо», «жито».

«**Визнач перший (останній) звук**». Дорослий промовляє слова. Завдання дитини – чітко повторити їх по одному та визначити перший (останній) звук у словах.

Не забувайте хвалити дитину після кожного успіху

